

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำกลางขอนแก่น ผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบผลของความมั่นคงทางจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำขอนแก่น ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมของกลุ่มทดลอง

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบผลของความมั่นคงทางจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำขอนแก่นระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

1.2 สมมติฐาน

1.2.1 ภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ ผู้ต้องขังมีคะแนนเฉลี่ยของความมั่นคงทางจิตใจ สูงขึ้นก่อน ได้รับโปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ

1.2.2 ผู้ต้องขังกลุ่มที่ได้รับ โปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ มีคะแนนเฉลี่ยของความมั่นคงทางจิตใจ สูงขึ้นกว่า กลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ

1.3 วิธีดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะผู้ต้องขังเรือนจำกลางขอนแก่น ที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางขอนแก่น ณ ขณะดำเนินการศึกษาวิจัย โดยมีอายุระหว่าง 25-60 ปี ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2552 ถึง เดือน ตุลาคม 2553

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังชายและหญิงเรือนจำกลางขอนแก่น อายุระหว่าง 25-60 ปี จำนวน 24 คน เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน ได้มาโดย

1.3.2.1 ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะผู้ต้องขังที่มีคุณสมบัติดังนี้

1) สามารถอ่านออกเขียนและฟังภาษาไทยได้ ไม่เจ็บป่วยด้านจิตเวชและยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย

2) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) จากเรือนนอนชายที่มี 3 เรือนนอน ทำการสุ่ม 1 เรือนนอน ได้เรือนนอนที่ 2 ซึ่งมี 5 ห้องนอน ทำการสุ่ม 1 ห้องนอน ได้ห้องนอนที่ 5 มีผู้ต้องขังชาย จำนวน 99 คน จากเรือนนอนหญิงที่มี 1 เรือนนอน มี 2 ห้องนอน ทำการสุ่ม 1 ห้องนอน ได้ห้องนอนที่ 2 มีผู้ต้องขังหญิง จำนวน 105 คน รวมเป็นผู้ต้องขังทั้งหมด 204 คน

1.3.2.2 ให้ผู้ต้องขังชายและหญิงที่สุ่มมาได้ทั้งหมด ทำแบบประเมินความมั่นคงทางจิตใจ

1.3.2.3 เลือกผู้ต้องขังแยกตามเพศ ที่มีคะแนนความมั่นคงทางจิตใจ โดยเรียงลำดับจากคะแนนน้อยสุดขึ้นมา 24 ลำดับ จำนวน 24 คน

- ทำการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองจำนวน 12 คนและ กลุ่มควบคุม จำนวน 12 คน

1.4 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ โปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ

1.4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คะแนนความมั่นคงทางจิตใจ

1.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไป และลักษณะการกระทำผิด

1.5.2 แบบประเมินความมั่นคงทางจิตใจ ผู้วิจัยแปลและพัฒนามาจากแบบวัดพลังสุขภาพจิต (Resiliency Quotient) จากกรมสุขภาพจิตและแบบวัดความมั่นคงทางจิตใจ (Resiliency self-Test) จาก the Army National Guard and the office of the Chief army reserve(2009) ซึ่งผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.81

1.5.3 โปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจสำหรับผู้ต้องขังเรือนจำกลางขอนแก่นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นเตรียมการ

- 1) ผู้วิจัยขออนุญาตทำการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงอธิบดีกรมราชทัณฑ์และผู้บัญชาการเรือนจำกลางขอนแก่น
- 2) ผู้วิจัยประสานเจ้าหน้าที่เรือนจำที่รับผิดชอบดูแลพัฒนาผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ รูปแบบการทำกิจกรรม ระยะเวลา ในการเข้ามาดำเนินการทำกิจกรรมกลุ่ม
- 3) ผู้วิจัยเตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นทดลอง

- 1) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความมั่นคงทางจิตใจไปทำการประเมินกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง (Pre-test)
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง ใช้โปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจของผู้ต้องขังเรือนจำกลางขอนแก่น โดยกลุ่มทดลองได้รับ โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 60-90 นาที ในทุกวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ ช่วงเวลา 10.00-11.30 น. โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2553 ถึงวันที่ 29 กรกฎาคม 2553 ดังรายละเอียดในตารางที่ 1 ส่วนกลุ่มควบคุมมีการทำกิจกรรมตามปกติประจำวันของผู้ต้องขังเรือนจำกลางขอนแก่น โดยไม่ได้เข้าการร่วมโปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ
- 3) ผู้วิจัยนำแบบประเมินความมั่นคงทางจิตใจไปทำการประเมินกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากการทดลอง (Post-test)

1.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1.7.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของคะแนนความมั่นคงทางจิตใจก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- 1.7.2 ทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนมั่นคงทางจิตใจ ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง ด้วย Paired t- test
- 1.7.3 ทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความมั่นคงทางจิตใจระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองด้วย t-test

1.8 สรุปผลการวิจัย

ผู้ต้องขังกลุ่มทดลองมีคะแนนความมั่นคงทางจิตใจหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

2.1.1 จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า หลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ ผู้ต้องขังสามารถพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ เกิดประสบการณ์และเกิดการตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง และเรียนรู้เกี่ยวกับความมีคุณค่าในตนเอง เรียนรู้คุณค่าของการได้รับกำลังใจและการสร้างกำลังใจให้กับตนเอง และเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการเผชิญปัญหาและเอาชนะอุปสรรค โปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้จึงเหมาะที่จะเป็นแนวทางให้กับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเรือนจำได้นำไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างความมั่นคงทางจิตใจให้กับผู้ต้องขังต่อไป

2.1.2 ควรมีการพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามผลในระยะยาวหลังเสร็จสิ้นการพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ เพื่อติดตามความคงทน

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.2.1 ควรมีการศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจกับกลุ่มที่ต้องคดีหรือถูกคุมขังอื่น เช่น เยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นต้น

2.2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้กระบวนการกลุ่มกับวิธีการอื่นๆ เพื่อพัฒนาความมั่นคงทางจิตใจ เช่น กระบวนการกลุ่มร่วมกับการให้แรงสนับสนุนทางสังคม กระบวนการกลุ่มร่วมกับการให้การปรึกษาแบบกลุ่ม เป็นต้น

2.2.3 หากมีการทำวิจัยกับผู้ต้องขังในเรือนจำในโอกาสต่อไป ควรกำหนดสถานที่ในการทำกลุ่มให้มีการรบกวนด้วยเสียงตามสายให้น้อยที่สุด เนื่องจากในเรือนจำมีการใช้เสียงตามสายประกาศแจ้งข่าวสารบ่อยครั้ง ส่งผลให้สมาชิกกลุ่มถูกดึงความสนใจและถูกดึงสมาธิไปจากกิจกรรม อีกทั้งทำให้สมาชิกรับฟังข้อมูลต่าง ๆ ได้ไม่ครบถ้วนหรือไม่ชัดเจน